

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3201/2016. (X. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.21.795/2014/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselő útján eljáró gazdasági társaság (a továbbiakban: indítványozó) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria mint felülvizsgálati bíróság ítéletével szemben. Az alkotmányjogi panasz benyújtását megelőző egyedi ügyben az indítványozó mint felperes a MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. (a továbbiakban: alperes) marasztalását kérte használatidő-tartozás, valamint kártérítés jogcímén.
- [2] Követelését az indítványozó arra alapította, hogy 2004. október hónapra szóbeli szerződést kötött az alperessel, melynek értelmében az indítványozó által biztosított ún. „fillboard”-okat – a benzinkutak töltőpisztolyaira szerelhető, reklámanyag tárolására szolgáló eszközöket – az alperes 10 EUR/kút mértékű díj ellenében használja a saját töltőállomásain, saját vagy harmadik személyek termékeinek reklámozása céljából. A szerződés lejártát követően az indítványozó és az alperes között tárgyalások folytak újabb, hasonló tárgyú szerződés kötéséről. Ennek során egy szerződéstervezet is készült, melynek aláírására azonban különböző okokból nem került sor. Ugyanakkor a fillboardok az alperes birtokában maradtak, azokat az alperes 2007. februárban szerelte le, és 2008. szeptember 22-én szolgáltatva vissza az indítványozó számára. Az ennek során készült átadás-átvételi jegyzőkönyv tanúsága szerint a szakszerűtlen leszerelés miatt sérült (levágott) fillboardok kerültek vissza az indítványozó birtokába.
- [3] Az indítványozó ezért keresetében 2004. októberére a szóbeli szerződés szerinti bérleti díj összegének, a 2004. november 1. és 2007. február 28. közötti időszakra a jogszerűtlenül birtokolt fillboardok használati díjának, valamint a szakszerűtlen eltávolítás következtében használhatatlanná vált eszközök amortizációval csökkentett értékének, továbbá az adminisztrációs díjnak a megtérítésére kérte kötelezni az alperest.
- [4] Az első fokon eljáró Fővárosi Bíróság a keresetnek részben helyt adott. Ezt az elsőfokú ítéletet a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla az alperes fellebbezésére megváltoztatta, és csak a 2004. októberi szerződés alapján járó összeg megtérítésére kötelezte az alperest. A Legfelsőbb Bíróság az indítványozónak az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányuló felülvizsgálati kérelme nyomán a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezését hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A felülvizsgálati ítélet nem érintette a jogerős ítéletnek a szóbeli szerződés alapján járó tartozásról rendelkező részét.
- [5] A megismételt eljárás során, módosított keresetében az indítványozó, tekintettel arra, hogy a Legfelsőbb Bíróság megállapította azt, hogy az alperes 2004. november 1-jétől kezdődően rosszhiszeműen birtokolta a fillboardokat, kérte az alperes kötelezését azon hasznok értékének megtérítésére, amelyeket az elfogyasztott vagy beszedni elmulasztott, továbbá a fillboardokban bekövetkezett mindazon károk megtérítésére, amelyek az indítványozónál nem következtek volna be.
- [6] A megismételt eljárásban első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék ezt a keresetet elutasította. Ítéletének indokolásában kifejtette, hogy bár az kétségtelenül bizonyítást nyert, hogy az alperes a 2004. november 1-étől nála maradt fillboardokon található reklámfelületeket saját céljaira hasznosította, az indítványozónak nem sikerült bizonyítania azt, hogy ebből a használatból az alperesnek származott-e haszna, illetve ha igen, annak mekkora az összegszerűsége; míg a kártérítési követelés vonatkozásában az indítványozónak nem sikerült bizonyítania azt, hogy a fillboardok az alperes felróható magatartása következtében rongálódtak-e meg, illetve ezzel összefüggésben az indítványozónak mekkora kára keletkezett.

- [7] A kereseti kérelem bizonyíthatatlansága miatt a Fővárosi Törvényszék az indítványozó keresetét elutasította. Az elsőfokú ítéletet a Fővárosi Ítéletábró annak helyes indokaira tekintettel helybenhagyta. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme nyomán a Kúria hatályában fenntartotta a jogerős ítéletet, és az első-, illetve másodfokú bíróságokkal egyetértve mutatott rá arra, hogy sem a hasznok ténye, illetve összecszerúsége, sem a károkozás nem lett bizonyítva oly módon, ahogyan az a kereseti követelés alátámasztásához szükséges lett volna. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében hivatkozott arra, hogy az eljáró bíróságok a kérelemhez kötöttség elvébe ütközően helytelenül jelölték meg követelésének jogcímét, ő ugyanis használati díj megtérítésére kérte kötelezni az alperest, nem pedig a hasznok értékének megtérítésére, ebből következően pedig az alperes haszonszerzésének ténye és mértéke – szemben a bíróságok útmutatásával – irreleváns kérdés marad, és csupán annak ténye számít, hogy az alperes használta a fillboardokat akkor is, amikor azok jogszerűtlenül voltak a birtokában. A Kúria nem értett egyet ezzel az különbségtétellel, és – függetlenül attól, hogy használati díj vagy haszn megtérítésére irányult a kereset – bizonyíthatatlannak minősítette ezt a kereseti követelést.
- [8] 2. A Kúria felülvizsgálati ítéletével szemben benyújtott alkotmányjogi panaszban az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított, tisztességes és pártatlan bírósági tárgyaláshoz való jog sérelmét állította. E sérelmet az eredményezte, hogy a Kúria a támadott ítélet indokolásában megváltoztatta a kereset tartalmát, és az elfogyasztott és beszedni elmulasztott hasznok megtérítése iránti, valamint a használati díj iránti igény közé egyenlőségjelet téve egy „elő nem terjesztett igényt bírált el.” Ez a tévedés befolyásolta a per végeredményét, ugyanis a kétféle követelés eltérő ténybeli alapon nyugszik, így megalapozásukhoz más kell bizonyítani. A felperes joga meghatározni, milyen jogalapon kéri valamely alperes marasztalását, a bíróság ezt a választást nem bírálhatja felül.
- [9] 3. Az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróságnak mindenképp azt kellett vizsgálnia, hogy az indítvány megfelel-e a törvényben foglalt – formai és tartalmi – befogadási feltételeknek, és így alkalmas-e az érdemi elbírálásra.
- [10] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése előírja, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, 52. § (1b) bekezdése pedig meghatározza, mely feltételek teljesülése esetén tekinthető határozottnak a kérelem. Ezekre tekintettel megállapítható, hogy az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét, valamint az indítványozói jogosultságát megalapozó alaptörvényi és törvényi (Abtv.-beli) előírásokat [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Megnevezte az Alaptörvény megsértett rendelkezését, és pontosan meghatározta, mely bírói döntést tartja azzal ellentétesnek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Nevesítette az Alaptörvény azon rendelkezéseit, amelyek megítélése szerint sérültek az egyedi ügy során [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont], és előterjesztett indokolást arra nézve, miért tartja ellentétesnek a kifogásolt bírói döntést az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont], melyek az Alaptörvényben biztosított jogok [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], így sérelmük vizsgálatára az alkotmányjogi panasz elbírálása keretében van lehetőség. Az indítványozó kifejezetten kérte a Kúria támadott ítéletének megsemmisítését, ezért teljesül a kifejezett kérelem követelménye is [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [11] Az indítványozó a Kúria ítéletét 2016. március 3-án vette kézhez, majd az alkotmányjogi panaszt május 2-án nyújtotta be az első fokon eljáró bírósághoz, az Abtv. 30. § (1) bekezdésében előírt hatvan napos határidőn belül.
- [12] Az Abtv. 27. §-a megköveteli az indítványozó érintettségét, valamint a jogorvoslatok kimerítését. Az indítványozó az egyedi ügyben felperesként vett részt, ezért érintettsége kétségtelenül megállapítható. Jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, a rendelkezésére álló rendes jogorvoslati lehetőségeket igénybe vette, továbbá felülvizsgálati kérelmet is benyújtott a Kúriához. A panasz tárgya az ez utóbbi eljárásban született, további rendes jogorvoslattal nem támadható ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése.
- [13] Az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett az Abtv. 29. §-ából fakadó követelmény teljesülését is, melynek értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [14] Az indítvány a kereseti kérelemnek az eljáró bíróságok általi értelmezését tartja az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével ellentétesnek. Azonban ez az érvelés nem lép túl azon, hogy kifogásolja a rendes bírósági jogértelmezés eredményét. A jelen ügyben a megismételt eljárást elrendelő végzésben a Legfelsőbb Bíróság a jogvita tárgyára irányadó, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 195. § (3) bekezdését tartotta alkalmazandónak. Az indítványozó szerint pedig ekkor történt a kereset „félreértelmezése”, ebből következően

- a Kúriának az alkotmányjogi panasszal támadott ítélete ezt a megismételt eljárás során fenntartott, téves jogalkalmazást szentesíti.
- [15] Azonban a bírósági jogértelmezés korrekciója az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint kizárólagos bírósági hatáskör, abba az Alkotmánybíróság az eltérő rendeltetés és hatáskörök miatt nem avatkozik bele, csak akkor, ha a jogértelmezés ellentétes az Alaptörvény valamely rendelkezésével. Ennek alátámasztásához azonban nem elegendő pusztán alaptörvény-ellenesként megjelölni a támadott bírói döntést, illetve annak indokolását, hanem arra kell rámutatni, hogy a kérdéses alapjogsérelem közvetlenül következik a bíróságok jogértelmezéséből {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [15]}. A tisztességes bírósági tárgyaláshoz való joggal összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy „[a] bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [15]}. Ebből az iránymutatásból világosan kiderül, hogy az Alkotmánybíróság szerepe nem abban áll, hogy a rendes bíróságok bármely vélt vagy valós tévedését korrigálja, ezzel ugyanis – az Alkotmánybíróság megfogalmazásában – „a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe” lépne és hagyományos jogorvoslati fórumként járna el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Ez azonban nem vezethető le az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésében meghatározott szerepéből.
- [16] Továbbá a Kúria a támadott ítélet indokolásában foglalkozott az indítványozónak a kereseti kérelem értelmezésével kapcsolatos, az alkotmányjogi panaszban is előadott érvelésével, és azt az ügy jogi megítélése szempontjából jelentőség nélkülinek minősítette, egyúttal kihangsúlyozta, hogy a kereseti követelés első – használatdíj-követelésre irányuló – részének alátámasztásához arra van szükség, hogy az indítványozó azt bizonyítsa – függetlenül attól, hogy használati díjnak vagy haszonnak minősül-e a követelés tárgya –, milyen használati díj reális érvényesítésére volt lehetősége az alperesnek, vagy konkrétan milyen használati díjat érvényesített, illetve ezáltal mi volt az ő haszna.
- [17] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben utal következetes gyakorlatára, miszerint eljárása során nem vizsgálja sem azt, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, sem azt, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. Mindez a jogalkalmazó feladata {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. A jelen ügyben mind az első- és másodfokon eljáró bíróságok, mind a felülvizsgálati bírósággént eljáró Kúria választ adtak a kereseti kérelemre azáltal, hogy rámutattak a bizonyítást igénylő, az ügy jogi megítélése szempontjából releváns tényekre és értékelték, hogy azok bizonyítása sikeres volt-e vagy sem. Önmagában az, hogy az így született eredmény sérelmes az indítványozóra nézve, nem értékelhető olyan pontosan körülírt alaptörvény-ellenességként, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel vagy a bírói döntést érdemben befolyásolná, és így az Alkotmánybíróság beavatkozását indokolná.
- [18] 4. Tekintettel arra, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2016. október 4.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/957/2016.

